

Samenvatting

Consensus conferencing is een specifiek instrument voor het vereenvoudigen van de voortgang van complexe vraagstukken indien een gebrek aan gedeelde opvattingen de voortgang van het beleid verhindert. De beleidsaanbevelingen in dit rapport zijn het resultaat van de Europese consensusconferentie over dakloosheid 2010.¹ Een onafhankelijke jury formuleerde deze conclusies aan de hand van zes hoofdvragen. Deze beleidsaanbevelingen proberen een sterke basis te leveren van waaruit we voortdurende, uitgebreide vooruitgang kunnen boeken rond het vraagstuk van de dakloosheid in de Europese Unie, met name in het kader van de nieuwe Europa 2020-strategie² en het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting.³

Als antwoord op de **eerste vraag 'Wat betekent dakloosheid?'** vergelijkt de jury verschillende definities van dakloosheid die gebaseerd zijn op 'gezond verstand', en die dakloosheid definiëren als verblijven op straat. Ze concludeert dat dakloosheid een complex, dynamisch en gedifferentieerd proces is. Er zijn verschillende manieren, afhankelijk van de persoon of groep zelf, waarop iemand in de dakloosheid terecht komt of er weer uit komt. De jury beveelt de goedkeuring aan van de Europese Typologie van dakloosheid en sociale uitsluiting (ETHOS)⁴, die in 2005 werd gelanceerd door FEANTSA als een gemeenschappelijke kaderdefinitie van dakloosheid. ETHOS onderzoekt de fysieke, sociale en juridische domeinen die samen voor een 'thuis' zorgen, en creëert aan de hand daarvan een brede typologie die daklozen indeelt op basis van vier grote leefsituaties: daklozen, thuislozen, instabiele huisvesting en ontoereikende huisvesting.

De **tweede vraag** luidde: **'Is het realistisch om te geloven dat we dakloosheid een halt toe kunnen roepen?'** Hierbij gaat de jury het ambitieniveau na dat nodig is om een overkoepelende EU-strategie voor dakloosheid te onderbouwen. De jury concludeert dat dakloosheid een groot onrecht is en een schending van de fundamentele mensenrechten, die kan en moet worden beëindigd. Hoewel er altijd een groep mensen zal zijn dat het risico loopt in een situatie van dakloosheid te belanden, besluit de jury dat de bestaande preventie- en interventie maatregelen, in het kader van de nationale/regionale geïntegreerde strategieën voor dakloosheid, kunnen voorkomen dat mensen dakloos worden, en ervoor kunnen zorgen dat er snel langetermijnoplossingen komen voor mensen die in zo'n situatie leven. De jury is derhalve van oordeel dat het aantal daklozen geleidelijk kan worden verlaagd, en dat we dakloosheid uiteindelijk een halt toe kunnen roepen. De jury geeft een aantal specifieke doelstellingen waar naartoe moet worden gewerkt om ervoor te zorgen dat dakloosheid verdwijnt.

Vraagstuk 3 luidde: **'Zijn huisvestingsstrategieën de doeltreffendste manier om dakloosheid aan te pakken en te voorkomen?'** De jury pleit voor een verschuiving in de woonomstandigheden: van de oplossing die nu het vaakst wordt gekozen (opvangcentra en tijdelijke accommodatie) moeten we overgaan naar een benadering die meer gericht is op 'huisvesting'. Dit betekent dat er een steeds betere toegang moet komen tot permanente huisvesting, dat de preventiecapaciteit moet worden opgedreven en dat er adequate ondersteuning aan huis moet worden verstrekt, die tegemoetkomt aan de behoeften van de hulpvragers.

Als antwoord op **vraagstuk 4 'Hoe kan zinvolle deelname van daklozen aan de ontwikkeling van het dakloosheidsbeleid worden gewaarborgd?'** pleit de jury ervoor om af te stappen van benaderingen die daklozen zien als passieve ontvangers van hulp. In plaats daarvan moeten we kiezen voor oplossingen waarbij de nadruk ligt op de autonomie en de rechten van daklozen. De jury zegt dat daklozen aangespoord moeten worden deel te nemen aan besluitvorming rondom hun leven. De jury wijst er op dat een aantal grote struikelblokken een volledige participatie van daklozen in het

¹ Voor meer informatie over de conferentie en alle relevante documenten, zie:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=315&furtherEvents=yes>

² Consulteerbaar op http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

³ Consulteerbaar op <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Zie <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/NL.pdf>

beleidsvormingsproces in de weg kan staan en de jury stelt manieren voor om deze struikelblokken uit de weg te ruimen.

Hoofdvraag 5: 'in welke mate moeten mensen toegang krijgen tot diensten voor daklozen ongeacht hun wettelijke status en burgerschap?' Deze vraag richt zich op de toegankelijkheid van diensten voor daklozen, in het bijzonder voor migranten en niet-nationale EU-burgers die geconfronteerd worden met belemmeringen als gevolg van hun wettelijke of administratieve status. De jury benadrukt dat dit een kwestie is van groeiend belang, waar over gediscussieerd wordt in de context van het groeiende probleem van dakloosheid onder migranten en niet-nationale EU-burgers in een aantal lidstaten. De jury stelt dat niemand in de Europese Unie in armoede zou moeten leven, en benadrukt de noodzaak om de fundamentele mensenrechten te respecteren, ongeacht de wettelijke of administratieve status. De jury pleit voor een geïntegreerde aanpak van de situatie van migranten en EU-burgers die geconfronteerd worden met dakloosheid als gevolg van belemmeringen die in verband staan met hun wettelijke of administratieve status. De jury benadrukt dat het migratiebeleid een bijzondere verantwoordelijkheid draagt bij het voorkomen van deze situaties. Daklozendiensten mogen niet systematisch worden gebruikt als compensatie voor een inconsistent migratiebeleid, waardoor mensen op straat terechtkomen en in armoede leven. De diensten voor daklozen mogen evenmin worden gebruikt als een middel om de migratie te regelen. Dienstverleners die werken met daklozen mogen niet bestraft worden omdat ze hun diensten verstrekken aan noodlijdenden. De jury besluit dat er behoefte is aan een EU-studie naar het verband tussen dakloosheid, migratie en vrij verkeer binnen de EU om het probleem beter te doorgronden. Een dergelijke studie moet de nodige aandacht besteden aan het genderkarakter van migratie en de bijzondere situatie van sommige vrouwelijke migranten.

Vraag 6 luidt: 'Welke elementen moet de EU-strategie voor dakloosheid bevatten?' De belangrijkste conclusie van de jury is dat er, in het licht van de nieuwe Europa 2020-strategie en met name van het Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting, behoefte is aan een ambitieuze **EU-strategie inzake dakloosheid**. Deze strategie vormt een overkoepelend element voor de nationale/regionale strategieën in de lidstaten en is een stap vooruit in de strijd tegen dakloosheid. Zowel het overkoepelende EU-kader als de nationale/regionale strategieën moeten een geïntegreerde aanpak volgen die rekening houdt met alle relevante terreinen zoals huisvesting, sociale zaken, gezondheid en werkgelegenheid. Deze moeten op een passende manier worden beheerd en de betrokkenheid van alle belanghebbenden moet gewaarborgd blijven. Ze moeten evidence-based zijn, wat betekent dat heel wat gegevens moeten worden verzameld en heel wat onderzoek moet worden verricht, en ze moeten zich richten op duidelijke doelstellingen. Binnen het voorgestelde strategische kader van de EU roept de jury de lidstaten op om een termijn vast te leggen waarbinnen ze dakloosheid en langdurige thuisloosheid zullen beëindigen. Het voorkomen van dakloosheid, de bevordering van kwaliteitsvolle diensten voor daklozen en toegang tot betaalbare huisvesting, met ondersteuning die het mogelijk maakt om thuis te blijven wonen: dit moeten centrale prioriteiten worden. Geïntegreerde dakloosheidsstrategieën moeten rekening houden met de veranderende profielen van de dakloze populatie. Op EU-niveau moet het strategische kader steun en toezicht leveren en instaan voor het coördineren van de ontwikkeling van geïntegreerde nationale/regionale strategieën in de lidstaten. Dat gebeurt door middel van een passend controlekader, een sterke onderzoeksagenda met veel aandacht voor sociale innovatie, een programma voor wederzijds leren en transnationale uitwisselingen, het bevorderen van kwaliteitsvolle dienstverlening, duurzame toegang tot EU-financiering en de integratie van dakloosheid in de relevante beleidsterreinen.